

Jasne su poruke sa konferencije u Sarajevu / DIDIER TORCHE

Političari koče BiH na našem putu ka EU

Mi se zalažemo za konkretnu perspektivu građana Zapadnog Balkana koji jako dugo čekaju da vide kredibilnu podršku od EU u tom procesu, kazala je Strik

Od ogromnog je značaja da građani Bosne i Hercegovine dobiju priliku za prosperitetnu budućnost koja će uključivati rješenja za probleme sa kojima se trenutno suočavaju, poručili su jučer članovi Evropskog parlamenta iz reda Zelenih/EFA i član njemačkog Bundestaga nakon radne posjete BiH.

Europarlamentarka iz Nizozemske Tineke Strik naglasila je da se ne može ignorisati politička kriza koja se odvija u BiH.

Funkcionalne institucije

- Mi smo upozorili političare da predstavljaju prepreku i da usporavaju cijeli proces napretka BiH prema članstvu u EU. Objasnili smo im koliko je neophodno da se odobri status kandidata kada se ispunе konkretni uslovi postavljeni pred BiH. Konkretno, ovaj set zakona koji trenutno razmatra NSRS treba da se povuče iz te procedure, kazala je Strik i dodala da institucije na državnom nivou moraju biti funkcionalne.

Mijatović je rekao i to kako, nažalost, u BiH i dalje ne vidi dovoljnu volju da se zemlja suoči sa svojim problemima iz prošlosti

Ukazujući na trenutnu geopolitičku situaciju, uključujući invaziju Rusije na Ukrajinu, Strik je kazala da će Evropsko viće ovih dana razgovarati o statusu kandidature Ukrajine i Moldavije u EU te da je jako bitno da se ne zaboravi na zemlje Zapadnog Balkana.

- Mi se zalažemo za konkretnu perspektivu građana Zapadnog Balkana koji jako dugo čekaju da vide kredibilnu podršku od EU u tom procesu. To će im, naravno, dati ekonomski prosperitet, više sloboda, bolju situaciju u oblasti vladavine prava i manju izloženost stranom uticaju zemalja poput Rusije i Kine, podvukla je Strik.

Njemačka europarlamentarka Viola von Cramon-Taubadel

ističe kako bi voljela što prije vidjeti BiH kao dio EU.

- Radim na pitanjima koja se tiču Ukrajine već 27 godina i moram da kažem da sam bila iznenadena izjavama nekih koji donose odluke u BiH i koji sebe nazivaju neutralnim, ali koji ne osjećaju potrebu da kažu nešto o tom krvavom ratu koji je inicirala Rusija. Bili smo u Banjoj Luci, razgovarali s nekim od predstavnika RS-a i malo je bilo šokantno čuti neke stvari, kazala je Cramon-Taubadel.

Član Bundestaga Boris Mijatović naglašava želju da vidi preostale zemlje regiona na putu prema EU.

- Posebno se tu osvrćem na BiH čiji integritet želimo da održimo. Pokušavamo se više fokusirati na ovu regiju. Evropa trenutno jeste dosta ujedinjena, jer smo pod prijetnjom ruske agresije i nema mesta bilo kakvim kalkulacijama. Ne zna se gdje će se Putin zaustaviti, vjerovatno ni on sam to ne zna. Zbog toga moramo da se držimo zajedno i odupremo agresiji, kazao je Mijatović.

Dodik, Putin, Čović

Na pitanje novinara koliko je realno očekivati kandidatski status za BiH, Strik nije bila optimista. A u vezi s incidentom u Prijedoru, gdje je gradonačelnik odio sastanak sa ovom delegacijom zbog roditelja ubijene djece, Strik je kazala da su uredno najavili ko sve dolazi.

- Dobili smo odgovor da mi možemo doći, ali ne i članovi porodica. Nama je to neprihvatljivo. Ako ne žele razgovarati sa njima, onda ni mi ne želimo takav sastanak, kazala je.

Novinare je zanimalo i zašto nije bilo reakcije EK-a na susret Dodika i Putina. Strik je priznala da je i njoj žao.

- Mi osuđujemo taj sastanak. Osudujemo bliski kontakt između Dodika i Putina. Takoder se može vidjeti da i gospodin Čović ima tu upitnu poziciju. Upravo zbog toga mislimo da je jako bitno da EU, a i Komisija, bude dosta jasna kako bi se osiguralo da još neko ne bude zaveden i ode na stranu na kojoj je gospodin Dodik sada, kazala je Strik.

EDIN BARIMAC

BiH je najvažniji par

Rusija koristi komponente za destabilizaciju Bosne i Hercegovine kroz ideologiju "srpskog sveta" i podršku Dodiku i Čoviću, piše u tekstu koji je objavio NATO Defense College

Piše: MATEA JERKOVIĆ

NATO Defense College objavio je 20. juna autorski tekst Ismeta Fatiha Čančara, Fellowa Partnerstva za mir NDC-a, pod nazivom "Preispitivanje angažmana NATO-a na Zapadnom Balkanu". Autor ukazuje koliko bi pojačan angažman NATO-a i članstvo u Savezu značilo za BiH i za Savez, ali upozorava i na utjecaj Ruske Federacije i Kine, te mogućnost prelijevanja sukoba iz Ukrajine. Govori i o podršci koju akteri koji potkopavaju politički i teritorijalni integritet BiH - Milorad Dodik, član Predsjedništva naše zemlje i lider SNSD-a, i Dragan Čović, lider HDZ-a - uživaju, posebno iz Rusije. Na početku, autor podsjeća da je Jens Stoltenberg, generalni sekretar NATO-a, 23. marta 2022., priznao BiH kao moguću metu za ruske aktivnosti nakon invazije na Ukrajinu.

Konkurentni interesi

"To najbolje ilustruju prijetnje ukrajinskim scenarijem ukoliko BiH zatraži članstvo u NATO-u koje je uputio ruski ambasador u Sarajevu. To dovodi do važnog pitanja: zašto je BiH od posebnog značaja za Euroatlantski savez? Prvo, Zapadni Balkan je nedovršen posao za NATO-i i zemlje regiona koje su integraciju u NATO prepoznale kao strateški cilj. Drugo, Rusija i Kina imaju uspostavljene interese koji se suprotstavljaju angažmanu NATO-a na Zapadnom Balkanu. Treće, interesi navedenih aktera potkopavaju euroatlantsku bezbjednost na istočnom krilu. Kao rezultat, NATO bi imao koristi od povećanja saradnje sa BiH i Zapadnim Balkanom kako bi se spriječio mogući povratak sukoba u region", navodi autor.

Napominje da su u 20-godišnjem procesu integracija, samo tri od šest zemalja Zapadnog Balkana postale članice NATO-a.

"Dok se Srbija opredijelila za vojnu neutralnost, BiH i Kosovo su priznali euroatlantske integracije kao strateški cilj. Alijansa vidi Zapadni Balkan kao centralno mjesto za slobodnu i mirnu Evropu", tvrdi autor.

Upozorava da su "spor proces integracije, promjenjivi prioriteti administracije SAD-a i nedostatak politike strateškog angažmana EU na Zapadnom Balkanu omogućili Rusiji i Kini da učvrste prisustvo" (V. Zeneli, "Dancing in the dark: the West, China and Russia in the Western Balkans"). Ističe da su u suprostavljanju NATO-u, Rusija i Kina usvojile različite pristupe.

"Rusija je nastojala da prožme region na pretpostavkama nacionalizma koji je podržan imperialističkom vizijom ujedinjenja slavenskog i pravoslavnog naroda. To dovodi u pitanje euroatlantske integracije kao vodeći princip za regionalni poretk i otvaranje vrata većoj konkurenčiji (S. Secrieru, "Russia in the Western Balkans"). Kina je ušla u region ulazeći u infrastrukturne projekte (I. Hope, "The Western Balkans and the revenge of

Pojačano vojno angažovanje koristilo bi NATO-u i BiH / EPA

history"). Njeni projekti opterećuju ekonomije Zapadnog Balkana i tjeraju ih dalje od reformi, tako što podstiču manju vladavinu prava, manju transparentnost i više korupcije (A. Krstinkova, "China's aid in the Western Balkans: supporting development, undermining good governance"). I ruski i kineski pristup imaju širok spektar aktivnosti u BiH, Srbiji, Crnoj Gori i drugim zemljama, u energetskom, vojnom, infrastrukturnom i političkom domenu", piše Ismet Fatih Čančar.

Rusko upitanje

Naglašava da se rusko prisustvo u regiji osjeća kroz vojna ulaganja, pa je tako Srbija nabavila borbene avione MiG, protivvazdušne sisteme Pancir-S1 i protivtenkovske rakete Kornet, a zauzvrat je Rusija donirala tenkove i borbena vozila Beogradu.

"Jačanje veza kulminiralo je otvaranjem ruske kancelarije u Ministarstvu odbrane Srbije i povećanjem zajedničkih vojnih vježbi - 96 u 2019. ("Serbia to host Slavic Shield air defence drills in mid-October, says source", TASS). U BiH, Republika Srpska ima policijske

Dodik je dobio punu podršku u nastojanjima da se RS otcijepi, dok je istovremeno sabotirao napredak u MAP-u, ističe autor

snage obučene od ruskih snaga, a entitetska Vlada je bila angažovana na nabavci ruske vojne opreme (J. Berger, "Arms shipment to Bosnian Serbs stokes EU fears"). U energetskom sektoru, ruski Gazprom Neft je preuzeo NIS, najveću naftnu i gasnu kompaniju u Srbiji. Osigurao je i kontrolno vlasništvo nad Gastransom, kompanijom koja upravlja gasovodnim sistemom Srpski tok - dio Turskog toka (R. Kraemer, "Serbia on the edge"). U BiH je ruska državna naftna kompanija Zarubezhneft kupila rafineriju naftne u RS-u, Rafineriju ulja Modrića i maloprodaju goriva Petrol. Ove akvizicije, sa Turskim tokom, pozicionirale su Rusiju za lako raspoređivanje gasnog oružja na susjedna tržišta, posebno u BiH (I. F. Čančar, "Russia is weaponising Bosnia and Herzegovina's gas dependence"), navodi autor.

Upozorava da u političkom domenu ruske aktivnosti izazivaju najveći poremećaj na Zapadnom Balkanu, a zbog nastojanja da uspori integraciju, Moskva je podržala ultranacionaliste u regionu.

"U Crnoj Gori Rusija je orkestrirala neuspjeli državni udar 2016. kako bi osuđila ulazak zemlje u NATO. U Sjevernoj Makedoniji Rusija je podržala proruske političke snage u potkopavanju Prespanskog sporazuma", piše autor.

Napominje da je Kina iskoristila okvir 17+1 u inicijativi Pojas i put. Prema podacima, u Srbiji je kinesko finansiranje dostiglo 11 milijardi dolara, a HesteeGroup kupio je Smederevske železare, dok je topionicu bakra Bor kupio Zinjin Mining.

Partner za NATO na Balkanu

"Huawei predvodi izgradnju 5G mreže, a kineska vojska isporučila je jurišne bespilotne letjelice, kao i novi FK-3 odbrambeni sistem zemlja-vazduh, što Srbiju čini jedinom evropskom zemljom koja ga koristi ("Serbia on the Edge"). U Crnoj Gori kineski kredit od milijardu dolara za autoput Bar - Beograd doveo je zemlju do ivice bankrota. U BiH je Kina obezbjeđila sredstva za termoelektranu Starići, veoma sporni Blok 7 (TE Tuzla) i autoput Banja Luka - Prijedor. Dok je kineski utjecaj uglavnom ograničen na ekonomske investicije, nedavne aktivnosti su signalizirale približavanje ruskim političkim pozicijama (E. M. Lederer, "Russia and China try to end Bosnia's international overseer"). No, veći rizik za NATO predstavljaju ruske aktivnosti na Zapadnom Balkanu, jer koriste političke, društvene i etničke podjele, kako bi se obuzdala javna podrška članstvu u NATO-u, EU integracijama i liberalnim zapadnim institucijama (R. Kraemer, "Malign foreign influence in the Western Balkans: the EVC review 2020")", poručuje autor.

Pravoslavna braća

Dodaje da ruske aktivnosti imaju institucionalni okvir za remećenje u BiH, te da specifičnost Ustava daje entitetima pravo veta na odluke na državnom nivou. Upravo je to omogućilo Rusiji da iskoristi Dodikovo vodstvo u RS-u kao institucionalnu polugu za orkestriranje sigurnosnih kriza i blokiranje integracija BiH (J. Mujanović, "Russia's Bosnia gambit").

"Rusija koristi dvije komponente za destabilizaciju BiH. Prva je ideološka - nastoji da projektuje moć u regionu u pokušaju da zaštitи slavensko-pravoslavno bratstvo. To radi kroz ideologiju 'velike Srbije' - danas poznate kao 'Srpski svet', koja se zalaže za ujedinjenje svih etničkih Srba na Zapadnom Balkanu u jednu zemlju. Paralela sa 'velikom Srbijom' može se naći u ideološkom obrazloženju koje stoji iza ruske invazije na Ukrajinu - restauracija Ruskog mira (Velike Rusije) unutar historijskih imperijalnih granica (S. McIlhagga, "History stokes Putin's dream of a 'Greater Russia'). Ove ideologije, kako se ogleda u "srpskom pitanju",

ciljaju etničke homogene teritorije putem kršenja granica kako bi ispravile "istorijske greške" (I. F. Čančar, "Russia's new front with the West in Bosnia"). Rusija koristi Srpsku pravoslavnu crkvu (SPC) da sa Ruskom pravoslavnom crkvom (ROC) osnaži lokalne aktere širom regiona. Konkretno u BiH, religijska dinamika ROC-SPC služi kao oruđe za manipulaciju međureligijskim i međuetničkim narativima za postizanje geopolitičkih ciljeva, uključujući i oživljavanje slavenskog svijeta (A. Dugin, "Serby - nashi samye vernye soyuzniki"). "Srpsko pitanje" pozicionirano je kao najefikasnija platforma za trajno ugradivanje ruskih interesa, što dovodi do druge, strateške komponente destabilizirajućih aktivnosti u BiH. Rusija je podržala aktere koji su aktivni u potkopavanju političkog i teritorijalnog integriteta BiH - Dodika u RS-u i Čovića u FBiH, upozorava autor.

Dodaje da njihove inicijative uključuju institucionalni okvir segregacije kroz diskriminatorene izborne reforme, uspostavljanje niza paralelnih institucija i ukidanje međunarodnih mehanizama (OHR) (C. Schmidt, "61st report of the High Representative for implementation").

"Ove inicijative potkopavaju stabilnost BiH, ometaju njene euroatlantske integracije i narušavaju sposobnost da učestvuje u sigurnosnim programima NATO-a. Cilj je isključenje BiH iz evropskih i transatlantskih institucija", tvrdi autor i dodaje da bi na geostrateškom nivou otcjepljenje RS-a imalo dublje posljedice - de facto bi stvorilo ekvivalent Transnistrije na Balkanu.

Rusiji bi to ponudilo bliži pristup Jadranu i postavilo bi "nezavisnu" državu na granicama dvije članice NATO-a - Hrvatske i Crne Gore.

"Korištenje ideološkog narativa 'Srpskog sveta', kao dijela šire strategije destabilizacije BiH, riskira povratak sukoba u region", upozorava autor i dodaje da te ideje o etnički čistim teritorijama zanemaruju nacionalne granice i predstavljaju prijetnju članicama NATO-a i na Zapadnom Balkanu.

Smatra da bi se kriza u BiH, uz podršku Rusije, lako mogla preliti

Ismet Fatih Čančar: Moskva je podržala ultranacionaliste u regionu

Nekontrolisana politika "srpskog sveta" koju podržava Rusija neminovno će dovesti do sukoba u regionu, upozorava Ismet Fatih Čančar

na Crnu Goru, Kosovo ili Sjevernu Makedoniju.

Napominje daje BiH 2010. pozvana da se pridruži MAP-u, ali daje od tada napredak ka punopravnom članstvu bio spor. Kako tvrdi autor, da bi ubrzaoprocес, NATO može preduzeti korake koji bi mogli utjecati na politički, strateški, institucionalni i vojni nivo.

"Kombinacija preporuka može pomoći u implementaciji MAP-a u BiH, dok se istovremeno brani protiv ruskog i kineskog uticaja u regionu. Na političkom planu, uvođenje BiH u NATO bi doprinijelo rješavanju nedovršenog posla integracije Zapadnog Balkana u euroatlantsku sigurnosnu arhitekturu. Na strateškom nivou, pristupanje BiH NATO-ulišilo bi Rusiju poluge za destabilizaciju Zapadnog Balkana i članica NATO-a preko RS-a i drugih lokalnih aktera. Suprotstavljalo bi se i demokratskom nazadovanju, projektujući stabilnost. Što se tiče institucija, povećanje broja civilnog i

vojnog osoblja BiH u NATO institucijama, moglo bi pomoći u konsolidaciji euroatlantskih principa i vrijednosti, a BiH bi se lakše suprotstavila utjecaju Rusije i propagandama protiv NATO-a. To bi pomoglo i u suzbijanju pokušaja dezinformacija od lokalnih anti-zapadnih i proruskih aktera koji iskoristavaju političke, društvene i etničke podjele u BiH. Štaviše, NATO je prisutan u BiH kroz misiju EUFOR Althea, koja se oslanja na sredstva i sposobnosti Saveza za operacije (O. Rittmann, "Operation Althea and the virtues of the Berlin Plus Agreement"), navodi autor.

Vojni angažman

Smatra da bi Savez mogao unaprijediti angažman u BiH kroz NATO-štab u Sarajevu sa većim budžetom i osobljem za obuku u vojnoj i cyber sigurnosti. Napominje da je jedan od uslova u okviru MAP-a BiH za dalju integraciju registracija nepokretne odbrambene imovine - BiH je uspjela registrovati više od polovine identifikovanih lokacija (31 od 57), a ostale RS, uz podršku Rusije, koristi da blokira integraciju.

"Mogući put za NATO mogao bi biti da odustane od ovog uvjeta i da radi na modernizaciji nekih od nekretnina i lokacija koje bi mogli koristiti Oružane snage BiH (OSBiH) i NATO", preporučuje autor i dodaje da je OSBiH učestvovao u nizu vojnih vježbi visokog nivoa.

U 2023. OSBiH bi trebao učestvovati i u vježbi Defender Europe 2023 između SAD-a, NATO-a i partnera. Autor navodi da bi NATO mogao razmotriti uspostavljanje misije u skladu s operacijom Ujedinjenog Kraljevstva Orbital, koja bi mogla poslužiti kao širi plan za obuku i podršku OSBiH (N. Reynolds, "Security force assistance to Ukraine and the failure of deterrence").

"Pojačano vojno angažovanje koristilo bi NATO-u i BiH tako što bi smanjilo jaz između odbrambenih i sigurnosnih standarda. Ovo će omogućiti i OSBiH da osigura vojnu interoperabilnost sa NATO-om u zajedničkim vježbama i mirovnim misijama. Bilateralni okvir, koji bi predvodile SAD i UK kroz dijalog NATO-a i BiH, mogao bi ponuditi dodatna sredstva i mogućnosti za jačanje vojnih i srodnih sigurnosnih sposobnosti", tvrdi autor.

Naglašava da bi jači angažman NATO-a u BiH podstakao usvajanje atlantskih vrijednosti i poslužio kao platforma za sigurnost.

Signali iz Bruxellesa

Šef Delegacije EU u BiH Johann Sattler izjavio je jučer u Banjoj Luci da će BiH postati članica EU, ali da evropski partneri nisu zadovoljni brzinom ispunjavanja uslova, piše Fena. Sattler je za ovu sedmicu najavio važan sastanak ministara 27 zemalja Unije čija će tema biti BiH. On se nuda dobrim signalima iz Bruxellesa.

- Napretka na bosanskohercegovačkom evropskom putu je bilo, ali ipak nedovoljno, rekao je također šef Delegacije EU u BiH te bh. političarima poručio da iskoriste vrijeme budući da do izbora ima još tri mjeseca.

BiH na NATO samitu

BiH, kao jedina zemlja partner, pozvana je na predstojeći NATO samit koji će biti održan u Madridu 29. i 30. jula. Delegaciju BiH predvoditi će ministar odbrane Sifet Podžić, a samit će okupiti lidera NATO-a koji će u glavnom gradu Španije razgovarati o važnim pitanjima sa kojim se Alijansa suočava. Pored Podžića u delegaciji će biti general Ivica Jerkić, brigadir Edin Fako, ambasadorica BiH u Španiji Danka Savić i šef kabineta ministra odbrane Kemal Korjenić. Iako BiH nije članica NATO-a, Sjevernoatlantski savez je našu zemlju odavno prepoznao kao ključnog partnera na Balkanu.

Zvizdić sa Sentopom

Zamjenik predsjedavajućeg Predstavničkog doma PSBiH Denis Zvizdić prisustvovao je sjednici Interparlamentarne unije koja se bavi problemom globalnih migracija i raseljenih lica na kojoj prisustvuje više od 300 učesnika iz 53 zemalja. Zvizdić se ovom prilikom sastao i sa predsjednikom Velike narodne skupštine Republike Turske Mustafom Sentopom.

- Članstvo u NATO-u je došlo posebno do izražaja, odnosno pojavljuje se kao primarni nulti prioritet BiH jer bi tim članstvom država osigurala dugoročan mir i stabilnost koja nam je potrebna, naveo je Zvizdić.

Snage NATO-a i OSBiH na Manjači / DIDIER TORCHE